

ÜRO Säästva Arengu Komisjon

**Eesistuja kokkuvõte
II osa**

14. mai 2010

I. Väikeste saareriikidest arengumaade (SIDS) päev

1. Saareriikidest arengumaade päeva esimene pool kulus Mauritiuse Rakendusstrateegia viie aasta ülevaate kõrgtasemel kohtumise ettevalmistava komitee tööks.
2. Rahvusvaheline üldsus tunnistab üksmeelselt, et SIDSi majanduslik, keskkondlik ja sotsiaalne haavatavus on suurenenud ning see seab ohtu nende aastatuhande arengueesmärkide saavutamise. Migratsioon toob jätkuvalt kaasa väheste olemasolevate inimressursside lahkumise, mida kliimamuutused võivad veelgi halvendada. Kuigi SIDSid tegid olulisi jõupingutusi jätkusuutlikkuse arendamisel, esineb jätkuvalt puudujääke rakendamises, millega tegelemiseks tuleb kasutada ressursse, suurendada suutlikkust ja parandada juurdepääsu rahastamisele ja tehnoloogiale.
3. Rõhutati kliimamuutuste turva- ja inimõõtmega seotud probleemide lahendamise pakilisust ning juriidiliselt siduva tulemuse saavutamise vajadust UNFCCC (ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni) raames Cancunis. Mõned riigid rõhutasid vajadust tunnustada SIDSi erikategooriana ning üle vaadata ÜRO kriteeriumid vähim arenenud riikide (LDC) määratlemiseks, samuti kriteeriumid, mille alusel võimaldavad rahvusvahelised finantsinstitutsioonid soodusfinantseerimist.
4. Seejärel esitati SIDSi väljavaated seoses ÜRO säästva arengu komisjoni 18. istungi teemadega.
5. SIDSi jaoks on eluliselt tähtsad meretransport ja lennundus. Pikkade vahemaade, väheste täituvuse ja madala sageduse tagajärjeks on ühed maailma kõrgeimad transpordi- ja logistikakulud. Sellele lisanduvad struktuuraalsed puudused, merepinna tõus ähvardab SIDSides transpordi infrastruktuuri. Delegatsioonid rõhutasid vajadust kaaluda kompromissi rahvusvahelisest transpordist põhjustatud süsinikdioksiidi hinnastamise ja selle võimalike mõjude vahel olulistele sektoritele nagu turism. Hoolimata paljudest jõupingutustest edendada jätkusuutlikku ja rohelist transporti, seisavad SIDSid jätkuvalt silmitsi transpordiprobleemidega, eriti saartevahelise meresõidu ja vesilennukite opereerimise osas.
6. Praeguste jäätmekäitlusviiside tulemuseks on korallriffide, mererohuga kaetud alade, mangroovialude ja rannikualade olukorra halvenemine, mis ohustab kalatööstusi ja turismi. Ka neid trende on kliimamuutused teravdanud. SIDSide jaoks kõige suuremat muret põhjustavate valdkondade hulka kuuluvad ohtlike jäätmete piiriülene liikumine, elektoonika-jäätmed ja plastmassijäätmete kogunemine ookeanides. Kuluefektiivsete ja keskkonnaohutute jäätmekäitlustehnoloogiate väljatöötamiseks, siirdamiseks ja elluviimiseks on vajalik innovatiivne finantseerimine ning jäätmete ressursina kasutamise projektide väljatöötamine.
7. Mitmetes SIDSides on probleeme põhjustavaks sektoriks mäetööstus, eriti traditsioonilised kaevandamismeetodid ja käsitsikaevandamine. SIDSid on väga haavatavad kaevandamise negatiivsete mõjude suhtes, eriti seoses loodusliku mitmekesisuse kadumise, keskkonnaseisundi halvenemise, pinnase erosiooni, reostuse, kogukondade ümberasustamise ja elavhõbeda tervistkahjustava toimega. SIDSid vajavad rahalist ja tehnilist abi, et parandada riikide suutlikkust jätkusuutliku kaevandamisepoliitika ja seaduste väljatöötamisel, läbirääkimistel rahvusvaheliste korporatsioonidega ning põhjalikuks maavarasid puudutavate projektide keskkonnamõju hindamiseks. Kõikide huvirühmade otsustusprotsessis osalemise suurendamine on vajalik, eriti kohalike ja põlisrahvaste kogukondade ning naiste osas, SIDSides on vajalik integreeritud lähenemine kavandamisele.

8. SIDSide vaatenurgast moodustavad juba praegu ilmnevad kliimamuutuste ohtlikud mõjud osa praeguste rahvusvaheliste tarbimis- ja tootmismustrite otsestest tulemustest. Vaja on paika panna säästva tarbimise ja tootmise (SCP) raamistikud ning tagada puhtam tootmine ja varude kasutuse tõhustamine ning abistada SIDS e kaubavahetuses suhtelise eelistuse saavutamisel. Rohelise majanduse ja rohelise kasvu meetodid töötavad vähendada SIDSi nõrkusi ning saavutada üleminekut jätkusuutlikule arengule. Vajalikud on investeringud energiatõhususse ja taastuvenergiatesse, mh avaliku ja erasektori partnerluste kaudu.

II. Erinevate huvirühmade dialoogid

9. Esimest korda kutsuti istungi ametliku osana kokku erinevate huvirühmade dialoogirühmad partnerluste ja säästva arengu komisjoni (CSD) otsuste elluviimise arutamiseks. See uuendus peegeldab komisjoni suuremat rõhuasetust mehhanismide tugevdamisele, mis edendavad konkreetseid tulemusi jätkusuutliku arengu vallas.

A. Partnerlused säästva arengu vallas - CSD 18/19 klaster

10. Partnerluste tugevdamine. Partnerlusi tunnustati laialdaselt kui kasulikke vahendeid jätkusuutliku arengu eesmärkide elluviimise parandamiseks mittetraditsiooniliste partnerite ressursside, võimekuste ja kompetentside kasutuselevõtmise abil. Delegaadid kutsusid üles mitmete huvirühmade partnerluste osa suurendamisele, et aidata arenguriikidel rahuldada oma vajadusi rahastamise, teadussuutlikkuse, teenuste osutamise ja tehnoloogilise innovatsiooni vallas.

11. Tunnistati avalike ja erasektori partnerluste populaarsust rahvusvaheliste partnerluste kasvava tähtsuse kontekstis. Kutsuti üles kohalike mitmete huvirühmade partnerluste arengu jätkuvalle toetamisele.

12. Tähelepanu väärivate valdkondadena määratleti mh: naiste ja noorte panuse suurem tunnustamine partnerlustes; põlisrahvaste suurem hõlmamine ja vaeste abistamisele suunatud mitmete huvirühmade partnerluste laiendamine. Nõuti tugevat institutsionaalset raamistikku, rohkem ressursse ning haldussuutlikkuse arendamist, mis toetaks ja tugevdaks nende rühmade kaasamist.

Partnerlustega tehtava töö tugevdamine CSD raames

13. Arvestades partnerluste olulisust kavade elluviimise jätkamisel, ergutati partnerlusprogrammide süvalaiendamist CSD töö raames.

14. ÜRO peaks pakkuma laiendatud ja tugevdatud institutsionaalse raamistiku CSD partnerlusprogrammide efektiivseks väljaarendamiseks ja järelvalveks.

Rohkem tuleks tähelepanu pöörata uute partnerluste käivitamisele olulistes teemavaldkondades, mida komisjon kaalub, ning olemasolevate rangemat jälgimist, et tihendada sidet poliitika kujundamise ja elluviimise protsesside vahel.

15. Tehti ettepanek istungitevahelise programmi loomiseks, mis hõlmaks riiklike ja regionaalseid kohtumisi, mis keskenduksid partnerlustest saadud õppetundidele ja parimatele kasutusviisidele. Selles kontekstis nõuti partnerluste osas karmide nõuete kehtestamist aruandlusele.

16. Samuti tuleks tähelepanu pöörata Marrakeshi protsessi iseloomustava vabatahtlike partnerluste vaimu ühendamisele formaliseerituma partnerlusprotsessiga, mida CSD saaks kontrollida. See võib tähendada teatud osa Marrakeshi proteesis raames algatatud projektide formaliseerimist CSD raames.

B. CSD otsuste elluviimise edendamine

Probleemsed valdkonnad CSD protsess ja CSD otsuste elluviimine on alates Johannesburgi tippkohtumisest kaotanud osa oma dünaamilisusest. Need otsused peavad olema konkreetsed ning ellurakendatavad riiklikul ja kohalikul tasemel, siis hinnatakse neid olulisteks.

18. Kontrollimehhanismi puudumisel on elluviimise jälgimisel ja hindamisel rakse kindlaks teha kohalikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasemel toimuvate tegevuste ulatust ja mõju.

19. Mõned kõnelejad arvasid, et CSD tööprogramm peaks olema paindlikum, võimaldamaks selle abil lahendada aktuaalseid probleeme, nagu näiteks 2010 bioloogilise mitmekesisuse eesmärgid või aastatuhande arengueesmärkide (MDG) läbivaatamine.

20. Mõned neist seadsid kahtluse alla, kas mitte reaalsete kohustuste võtmine ja reaktsioonid ei piirdu ainult kriisiaegadega nagu hiljutised toidu-, energia - ja finantskriisid.

21. ÜRO piires ei ole jätkusuutliku arengu koordineerimise ja sidususe taotlemine olnud piisavalt jõuline ning see on negatiivselt mõjutanud jätkusuutliku arengu süvalaiendamist ÜRO allasutustes.

Samuti on CSD ja kolme Rio konventsiooni koostoime nõrk.

Tegevusettepanekud

22. Vaja on tugevamat sidet ja koordineerimist CSD protsessi ja ÜRO rakendusüksuste vahel, et tagada CSDi otsuste, kolme Rio konventsiooni osaliste konverentside ja ÜRO allüksuste tõhusat koostööt. Riiklikul tasemel peab nimetatud jätkusuutliku arengu tegevuskavade integreerimine olema osa ÜRO arenguabi raamistikest (UNDAFs). ÜRO allasutuste vahelise jätkusuutliku arengu komitee taasloomine võiks seda suunda soodustada.

23. Mõned kõnelejad soovitasid anda jätkusuutlikule arengule olulisema poliitilise platvormi. Ettepanekud olid järgmised i) CSD ümberstruktureerimine nõukoguks, mis asendaks Hooldusnõukogu ja ii) CSD muutmine Peaassamblee organiks nagu on juba Inimõiguste Nõukogu. Tehti ka ettepanek kaaluda kõrgetasemelise töögrupi või -rühma loomist, mis aitaks tulevikus CSDi juhtida.

24. Delegaadid arutasid, kuidas tugevdada rakendusmeetmeid, mis ei ole andnud Rios ja Johannesburgis loodetud tulemusi. Paljud kõnelejad tõid esile piisavate finantsressursside kindlustamise tähtsuse jätkusuutlikkuse arengu tarvis. Leiti, et CSD tegevuskava peab muutuma nii, et rahandus- ja arenguministrid mõistaksid selle tähtsust ja CSD otsused süvalaiendatakse riiklikesse arenguplaanidesse ning neile tagatakse piisav rahastus. Nimetati vajadust paremini kasutada Lõuna-Lõuna koostöö võimalusi, samuti ka partnerluse potentsiaali uute ressursside võimendamisel.

25. Huvirühmad tegid ka ettepanekuid CSD otsuste elurakendamise kiirendamiseks teadlikkuse tõstmise kampaaniate käivitamise, noorte mobiliseerimise rohujuure tasemel, parimate tavade kasutamise toetamise ning teadmiste jagamise toetamise kaudu poliitiliste otsustajate vahel. CSD otsustes tuleb arvestada innovatsioonide suurt hulka kohalikul, riiklikul ja regionaalsel tasemel. Mobiliseeritud kodanikuühiskond võib etendada tõhusat rolli säästliku arengu kavade kujundamisel ja elluviimisel, viies protsessi kogukonna tasemele.

26. Elluviimise parandamiseks saab palju teha otsuste tugimeetmete ja aruandluse kaudu, kaasa arvatud seire ja hindamine, et täpselt määratleda elluviimise ulatust ja mõju.

III. Kõrgema taseme kohtumised

A. Avaistung

27. Komisjoni kaheksateistkümnenda istungi kõrgetasemeline osa toimus 12.- 14. mail 2010. Seda osa juhtis komisjoni esimees, dr. Luis Alberto Ferraté-Felice, Guatemala keskkonna- ja loodusvarade minister.

28. Oma avasõnas rõhutas esimees, et majanduse, ühiskonna ja keskkonna harmoonia leidmiseks on vajalik luua õiglasemad, kaasavamad, võrdsemad ja kestmamad arengumudelid, mis põhinevad keskkonnaõigusel, bioetikal ja põlvkonnaülel visioonil. Ta tõi esile rakendusmeetmete tähtsust ja väljendas oma seisukohta, et CSD-18 and 19 võivad tugevdada konventsioone ja parandada olemasolevaid häid tavaid transpordi, kemikaalide ja jäätmete integreeritud majandamise vallas.

29. Dr. Asha-Rose Migiro, asepeasekretär, rõhutas oma avakõnes, et käesoleva istungi teemad on omavahel seotud samuti kui kõik probleemid jätkusuutliku arengu valdkonnas. Need teemad on seotud meie võitlusega kliimamuutuste vastu, eesmärgiga vähendada äärmuslikku vaesust, pühendumusega inimõiguste austamisele ning lootusega jätta oma lastele ja lapselastele terve planeet. Ta rõhutas, et tuleb tagada kiire üleminek kahjulikelt tarbimis- ja tootmismudelilt, et jääda ökosüsteemide kandevõime piiridesse või nendesse naasta, tagades samas elatustasemetega ühtlustamise kõrgemal tasemel üle kogu maailma, samuti poliitilise ja majandusliku stabiilsuse.

30. Hr Leslie K. Christian, Peaassamblee 64. istungi asepresident, esines avaldusega Peaassamblee 64. istungi presidendi, Dr. Ali Abdussalam Treki nimel, rõhutades, et Aafrika peab aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks säilitama eelmise aastakümne kõrge majanduskasvu. Hr. Hamidon Ali, ÜRO Majandus- ja Sotsiaalnõukogu president, rõhutas hetkel käsitletavate teemade tähtsust Majandus- ja Sotsiaalnõukogu aastatuhande arengueesmärke käsitlevale arengukoostöö foorumile praegusel kriisiajal, samuti naiste võrdõiguslikust käsitlevale iga-aastasele ministrite kogunemisele. Pr Gerda Verburg, Hollandi põllumajandus- ja toidukvaliteedi minister ja CSD-17 esimees, rõhutas, et põllumajandus on jätkusuutliku arengu, sh ka kliimamuutust puudutavate lahenduste võti. Dr. Ernst Ulrich von Weizsacker, loodusvarade säästva majandamise rahvusvahelise töörühma kaasjuhataja, rõhutas vajadust lahutada majanduskasv ressursside kasutamisest, alustades seda arenenud riikidest. Dr. Ashok Koshla, Rahvusvahelise Looduskaitseliidu president, märkis, et meie keskendumine tõsistele hetkekriisidele ähvardab lükata tagaplaanile pikemaajalised ja sügavamad mõjud heaolule ja meie planeedile. Avaistungil rõhutati ka, et CSD peab tugevdama oma juhtivat rolli ja pakkuma välja visioone, kuidas me oma lubadusi täidame. Selles suhtes tehti ettepanek luua kõrgetasemeline töörühm.

31. Ministrid tõid välja mitmeid häid tavaid ja edulugusid, algatusi ja partnerlusi kõnealuses valdkonnas ning rõhutasid mitmeid ulatuslikke teemasid, mis peaksid olema juhtteemadeks komisjoni 19. istungil, eriti järgmiste küsimuste olulisust: probleemide kiireloomulisus mitmete kriiside ja probleemide tingimustes; tugev poliitiline tahe kõige kõrgemal tasemel; kõiki huvirühmi hõlmav lähenemine, kaasa arvatud naiste täielik osalemine otsustusprotsessis ja jätkusuutliku arengud rahvusvahelise juhtimise tugevdamine.

32. Rõhutati, et kasu ressursitõhusatest tehnoloogiatest ja poliitikatest võib ületada keskkonnavaldkonna piirid ning anda ka olulist kasu sotsiaal- ja majandusvallas.
33. Rakendusvahendid on fundamentaalsed ning muudavad majanduskasvu, parandavad heaolu ja looduslike toodete ja teenuste kaitsmise elujõuliseks ja tõhusaks protsessiks.

B. Interaktiivne ministrite dialoog ÜRO süsteemi ja põhirühmadega

34. Ministrite dialoog põhirühmade ja ÜRO süsteemi esindajatega pakkus suurepärase võimaluse kavandada koostöö parandamist ning leida ühiseisukohad poliitikate sidususes arengueesmärkidega, institutsionaalsete ja juriidiliste raamistike tugevdamise ning teaduslike ja tehnoloogiliste uuenduste rakendamise küsimustes.
35. Esitati mitmeid uusi algatusi, millega illustreeriti jätkusuundi rahvusvahelisel, regionaalsel ja riiklikul tasemel kõigis viies teemavaldkonnas, samuti muude CSDga seotud otsuste elluviimist
36. Transpordi valdkonnas toodi välja mitmeid algatusi eesmärgiga mitmekesistada kättesaadavaid transpordivahendeid ja edendada ühistransporti. Ülemaailmne kütusesäästukampaania ja teede jagamise algatus (Share the Road) toodi esile rahvusvahelisest koostöö näidetena, mida juhivad ühiselt UNEP ja teised partnerid. Koostöö valitsuste, kohalike võimude ning äri- ja tööstusringkondade vahel on andnud mitmeid edukaid algatusi riiklikul ja kohalikul tasemel, mida saab kopeerida ja laiendada. Pingutused 8000 surugaasil töötava transiitveoki kasutuselevõtuks oli ainult üks paljudest esitatud riiklikest initsiatiividest ning kohalikul tasemel on New Yorgi PlaNYC projekti raames 25% taksodest asendatud hübriidautodega.
37. Stockholmi, Baseli and Rotterdami konventsioonides arutati nende koostöönäidet ja koostööd hiljutiste kemikaale ja jäätmeid puudutavate kokkulepete osas, mis käsitlevad nende tegevuste ühisfinantseerimist määratlevad vastavates tööprogrammides suuremad sünergiad. Rahvusvaheline keemiatööstus teavitas oma rahvusvahelise vastutustundliku tegevuse harta ? ja rahvusvahelise tootestrategia väljatoomisest ja UNEP tõi esile oma hiljuti käivitatud rahvusvahelise jäätmete strateegia?, mille eesmärgiks on pakkuda tehnilist ja finantstuge riiklike ja kohalike tahkete jäätmete käitlemise tegevuskavade elluviimisel. Ookeanide plastmassireostuse ja e-jäätmete lahendusena pakuti finantsmehhanisme, mida rahastaksid saastavad tööstused.
38. Tehti ettepanek jätkusuutliku kaevandamise ülemaailmseks initsiatiiviks, mis hõlmaks asjakohaseid ÜRO üksusi, olulisi tootmissektoreid, avalikke institutsioone ja põlisrahvaid, samuti rõhutati inimõiguste tähtsust kaevandustööstuse kontekstis. Nii selles kui ka muudes valdkondades rõhutati rohelisi töökohti ja inimväärset tööd, sh valitsuste, ametiühingute ja töötajate vahelist dialoogi.
39. Marrakechi protsessi raames väljatöötatud säästva tarbimise ja tootmise programmide kümneaastase raamistiku projektile väljendati laialdast toetust. Mõned delegaadid märkisid, et probleemide käsitlemiseks ja säästva tarbimise ja tootmise programmide kümneaastase raamistiku edasiseks arendamiseks SCP raames tuleb jätkata diskussioone kõikide huvirühmade vahel.
40. Toodi esile mõned piirkondlikud algatused eesmärgiga edendada SCP, sh Aafrika SCP 10 aasta raamprogramm ja 10 aasta majandusstrateegia Euroopa 2020.
41. ÜRO üksuste esindajad andsid ülevaate, kuidas nemad töötavad selleks, et lülitada CSD otsused nende tööprogrammidesse, kuid hoiatasid, et CSD otsused peavad olema asjakohased ja mõistetavad. Märgitakse ka sidususe puudumist vastavates

valitsusvahelistes protsessides, bürokratlikke tõkkeid Globaalse Keskkonnarahastu ja Täidesaatva Nõukogu CDM finantseerimise saamisel ning keskkonnaministrite väikesi eelarveid. “E-pikendus”? toodi välja näitena tehnoloogia ja teadmiste jagamisest toiduainetega kindlustamisel ja põllumajanduse parendamisel, mis oli eelmise CSD ringi teema. “Ühtse tegutsemise” algatusele osutati kui ÜRO süsteemi sisesele koordineerimismudelile. Paljud osalejad nõustusid, et UNCSO annab võimaluse tugevdada sidemeid ja koordineerimist olemasolevate institutsioonide vahel.

C. Temaatilised ministrite ümarlaid

42. Selles sektsioonis võetakse kokku peamised algatused ja tegevused erinevatel tasemetel, mis pakuti välja kaalumiseks komisjoni 19. istungil temaatiliste ümarlaudade osalejate poolt.

21. sajandi transpordivajaduste probleemi lahendamine

43. Transpordi infrastruktuuri ja transporditeenuste laiendamine arenguriikides on vaesuse likvideerimise ja rahvusvaheliste arengueesmärkide, sh aastatuhande arengueesmärkide, saavutamisel otsustava tähtsusega.

Edasised suunad

44. Ühistranspordisüsteemid, sh bussi kiirsüsteemid, pakuvad palju eeliseid ja need peaksid etendama peamist rollikasvavate linnatranspordi vajaduse rahuldamisel. Paljudes ülerahvastatud linnapiirkondades ja -keskustes eksisteerib terav vajadus suurendada ühistranspordi valikuid, toetada motoriseerimata transporti ja tõrjuda isiklike autode kasutamist. Selles osas on oluline roll kohalikul planeerimisel ja omavalitsustel. Haridusel ja teadlikkuse tõstmisel on otsustav osa ühistranspordi populaarsuse tõstmisel ja käitumismallide muutmisel transpordi valdkonnas.

45. Vaja on holistlikke ja sidusaid lähenemisi transpordipoliitikale, kaasa arvatud kõik transpordiliigid, samuti transpordiküsimuste lülitamist linnaplaneerimisse. Mõju vähendamiseks bioloogilisele mitmekesisusele ja pinnase seisundi halvenemise peatamiseks on vajalik teede ja transpordi infrastruktuuri usaldusväärne planeerimine. Selliste lähenemiste rakendamisel võivad kaasa aidata avaliku ja erasektori partnerlused.

46. Transporditehnoloogia moderniseerimise tõhustamine ja mobiilsuse mõiste ümberdefineerimine, mõtlemine liikuvusteenuste suunas ning kliimasõbraliku mobiilsusjuhtimise edendamine võivad vähendada kasvuhoonegaaside emissioonide prognoositavat kasvu ja toetada jätkusuutlikku arengut.

47. Transpordisüsteemide kavandamisel tuleb arvestada naiste, noorte, vanurite ja puudega inimeste erivajadusi, sh ohutus ja turvalisus.

48. Kiirendada tuleks üleminekut ökonoomsematele, taskukohastele ja energiatõhusatele transpordiliikidele, sh siseveekogude ja raudteede kasutuse suurendamine.

49. Transporditeenuste ja energiakasutuse eraldamine on kliimamuutuse leevendamise ja efektiivsuse suurendamise seisukohalt oluline. Hiljutiste rahvusvaheliste energiahindade kõikumiste taustal võib alternatiivkütuste, sh surugaasi, etanooli ja biodiisli kasutuselevõtt anda võimaluse mootorikütuste valiku mitmekesistamiseks ühe variandina transpordisektori jätkusuutlikkuse suurendamisel.

50. Riiklikud meetmed transpordisektori reostuse vähendamiseks sisaldavad ka kütuse ja mootorsõidukite emissiooninorme, tarbijainfot, kasutatud sõidukite impordi reguleerimist ning takso-, veoauto-, bussi – ja muude kommertssõidukite parkide uuendamist, samuti traditsiooniliste transpordivahendite kasutamise soodustamist.

51. Terav vajadus on suurema rahalise toe ning avaliku ja erasektori investeeringute järele nii siseriiklikest kui ka rahvusvahelistest allikatest, et parandada transpordisüsteeme nii mahajäänud maapiirkondades kui ka ülerahvastatud linnalistes keskustes, sh ÜRO 2011-2020 liiklusohutuse kümneaastaku programmi ellurakendamiseks.

52. Ulatuslikuma rahvusvahelise koostöö tulemusel edenevad transpordikoridoride projektid kiiremini, tuues kaasa mitmeid vastastikuseid kasusid, kaasa arvatud maismaapiiridega riikide juurdepääs sadamatele, mida näitavad projektid mitmetes Siiditee riikides ning Aafrika ja Ladina-Ameerika osades.

53. Jätkusuutliku alternatiivtranspordi rakendamiseks tulevikus on oluline jätkuv teadus- ja arendustegevus arenenud transporditehnoloogiate valdkonnas. See hõlmab elektrisõidukite, aga samuti ka hübriid- ja mitmekütuseliste autode akude tehnoloogia väljaarendamist. Soodustada tuleks rahvusvahelist koostööd vastavas teadusvaldkonnas.

54. Arenguriikide transpordisüsteemide jätkusuutlikkuse suurendamiseks on vaja tehnoloogia arengut, tehnoloogiasirdeid, teadmiste ja kogemuse jagamist ning suutlikkuse arendamist, sh tuleb aluseks võtta olemasolevad Lõuna-Lõuna koostöö näited ühistranspordi ja puhtamate mootorikütuste valdkondades.

Jätkusuutlikud kemikaalide ja jäätmeäitluse strateegiad

Kemikaalid

55. Kemikaalide kasu on laialt teada, kaasa arvatud nende tähendus aastatuhande arengueesmärkide täitmisele. Asjakohase ohutusabinõude ja järelvalve korral on võimalik kasutada kemikaale kuluefektiivsel, ressursitõhusal ja ohutul viisil. Paraku on kemikaalid ka peamised panuse andjad toksilistes ühendites ning sellepärast tuleb veel palju teha, et kindlustada kemikaalide keskkonnahoidlik kasutamine ja käitlemine läbi kogu nende elutsükli, arvestades jätkusuutliku arengu ja elukvaliteedi parandamise põhimõtteid.

56. Eelduste kohaselt kasvab keemiatööstus järgmise 20 aasta jooksul, eriti arengumaades ja üleminekufaasis majandustega riikides, samas kui nende riikide inim- ja tehnilised ressursid selliste probleemide ja nendega seotud riskidega toimetulekuks on kõige väiksemad.

57. Johannesburgi tegevuskava sätestab kemikaalide keskkonnahoidlikuks käitlemise eesmärgi 2020. aastaks. Selle eesmärgi saavutamisel on mitmeid takistusi, sh rahaliste vahendite puudumine kemikaalide mitmepoolsete keskkonnalepingute (MEAd) ja kemikaalide kasutamise rahvusvahelise strateegilise lähenemisviisi (SAICM) raames kehtivate kohustuste elluviimiseks; tehniliste ja analüütilise võimekuse puudumine kemikaalide käitlemisprogrammide väljatöötamiseks, ellurakendamiseks ja jõustamiseks; integreeritud riiklike juriidiliste ja institutsionaalsete raamistike ja sektorisisese koordineerimise puudumine; info ja teadlikkuse puudumine kemikaalide mõjust keskkonnale ja inimeste tervisele; ja kuluefektiivsete ohutute alternatiivide puudumine.

Edasised suunad

58. Programmi 2020 eesmärkide saavutamiseks on vajalikud jätkuvad investeeringud suutlikkuse suurendamiseks, inimressursside arendamine, tehnoloogiasirded ning uurimis- ja arendustegevus, sh rahvusvahelise koostöö kaudu.

59. Kõikidel tasemetel on võetud tõhusaid meetmeid tulemaks toime probleemidega kemikaalide ohutu käitlemise vallas, sh SAICM vastuvõtmine; koordineerimine ÜRO organite ja mitmepoolsete lepingute vahel, eriti suurem koostöö ja koordineerimine Baseli, Rotterdami and Stockholmi konventsioonide vahel, kaasa arvatud Bali ExCOPs vastuvõetud otsus sünergiate kohta;

ohtude ja kokkupuute hindamise tugevdamine; infovahetuse suurendamine PRTR, GHS, eelteavitamise ja muude mehhanismide kaudu; kahjulike kemikaalide asendamise edendamine; toksilise kemikaalide ja ohtlike kaupade veo reguleerimine; ja strateegiate kehtestamine nii avalikus kui ka erasektoris eesmärgiga tagada kemikaaliohutus.

60. Tulevaste meetmete hulka kemikaalide ohutu käitlemise vallas rahvusvahelisel ja regionaalse tasemel kuuluvad: kehtivate mitmepoolsete lepete, sh ka SAICMi täielik ellurakendamine; finantsmehhanismide tugevdamine, sh finantseerimisvõimaluste uurimine kemikaalide mitmepoolseks finantseerimiseks, nt SAICMi kiirkäivitusprogrammi ajapiiri pikendamine; riskide ja ohtude tuvastamise ja kommunikeerimise rahvusvahelise süsteemi rakendamine;

rahvusvahelises ulatuses juriidiliselt siduva kokkuleppe saavutamine elavhõbeda osas; regionaalsete ja piirkondlike keskuste tugevdamine kolme konventsiooni raames ning regionaalse koostöö suurendamine; ohtlike kemikaalide ja radioaktiivsete jäätmete ebaseaduslike piiriüleste vedude ärahoidmine ja tekkivate probleemidega tegelemine, milleks on mh uued kemikaalid MEAde raames, e-jäätmed ja nanotehnoloogiad.

61. Riiklikul tasemel tuleb võtta meetmeid kemikaalide ohutu käitlemise süvalaiendamiseks riiklike arenguprioriteetide hulka; tugevdada ohtude vältimise valdkonna seadusandlust ja regulatsiooni elutsükli- ja holistlike meetoditega; parandada juhtimissüsteemi, suurendades kohalike omavalitsuste kaasatust ja sektoritevahelist koordinatsiooni, sh tervise- ja keskkonnasektorite sidustamist kemikaaliohutuse probleemide lahendamiseks; levitada infot toodete kemikaalisisalduse ja tervisemõjude kohta; kasutada majandusmeetmeid ning rakendada saastaja maksab põhimõtet; luua efektiivsed partnerlused erasektoriga, kodanikuühiskonna ja muude huvirühmadega; teostada analüüs õigluse seisukohalt ning kasutada seda ohutute poliitikate väljatöötamiseks, millest saavad kasu kõige haavatavamad grupid.

Jäätmekäitlus

62. Paljud valitsused kasutavad jäätmeressursside taaskasutust ja jäätmekasutushierarhia (3R) meetodeid jäätmekäitluskavade ja seadusandluse üldpõhimõtetena. Muud olulised rõhutamist leidnud põhimõtted, olid "saastaja maksab" põhimõte ja laiendatud tootjavastutus.

63. Toodete keskkonnategevuse tulemuslikkuse parandamisel võib olla tõhusaks vahendiks strateegiline visioon, mis võtab arvesse kogu toote elutsükli.

64. Valitsused peavad jätkusuutlikku jäätmekäitlust väga oluliseks. Sellest annab tunnistust suur hulk riiklike meetmeid, eesmarke ja sihte, millest räägiti. Osalus

rahvusvahelistes algatustes on suur ning jäätmetega seotud rahvusvahelise konventsioonide ratifitseerimise määr on kõrge.

65. Erasektoril ja muudel huvigruppidel on oluline osa jäätmete kogumisel ja taaskasutamisel. Arenguriikides on jäätmete kogumisel ja taaskasutamisel suur osa mitteformaalsel taaskasutussektoril, mis muudab jäätmekoguste ja käitlemise meetodite jälgimise ning puhtamate ja ohutumate meetodite juurutamise raskeks. Jäätmesektor on oluline töökohtade looja.

Edasised suunad

66. Vajalik on soodustada investeringuid, sh rahvusvahelist ja regionaalset koostööd arenguriikides erinevate jäätmevoogude keskkonnahoidliku käitlemise parimate tavade osas, arendades edasi olemasolevaid kogemusi nagu 3R, ning parandada suutlikkust elluviimise ja jõustamise osas, eriti jäätmete ekspordi ja impordi kontrolli osas.

67. Oluline on tugevdada finants-, inim- ja institutsionaalset suutlikkust kohalikul tasemel, kuna neil lasub esmane vastutus majapidamisjäätmete eest. Eriti oluline on see suurenevate jäätmekoguste ja jäätmete koostise muutuste tõttu.

68. On vaja ka välja töötada ja ellu viia uuenduslikke finantsinstrumente, tugevdada avaliku ja erasektori partnerlusi ning teostada teadmiste ja tehnoloogiasirdeid .

69. Kõige sobivam jäätmekavade, meetmete ja tehnoloogiate kombinatsioon sõltub kohalikest ja riigitasandi tingimustest. Väljatoodud majanduslike meetmete hulka kuuluvad:

maksusoodustused, kasutustasud, tootjatasud, prügilatasud, kilekottide lõivud. Juhtimis- ja kontrollimeetmete hulka kuuluvad pakendiseadused, tagasivõtmis- ja ümbertöötlemisnõuded tootjatele. Korrektsed jäätmekäitlusmeetmed võivad põhineda ka kohalikul uhkustundel, avalikkuse harimisel ja kohaliku meedia kasutamisel.

70. Delegaadid väljendasid tõsist muret seoses ohtlike jäätmete, sh elektrooniliste ja radioaktiivsete jäätmete, jätkuva kõrvaldamise ja ebaseaduslike saadetistega hoolimata vastavatest rahvusvahelistest konventsioonidest. Selles kontekstis tunnistati Aafrika, SIDSide ja vähim arenenud riikide vajadust eritoetuse järele, et luua korralikud ohtlike ja radioaktiivsete jäätmete loendid, käidelda selliseid jäätmeid ning puhastada reostunud alad, sh merel ja ookeanides.

71. Arenguriigid võiksid kasu saada toetusest, mida antakse olemasolevate rahvusvaheliste meetmete ja konventsioonide, eriti Bamako ja Baseli konventsiooni, rakendamiseks. Selles kontekstis väljendati vajadust lõpule viia läbirääkimised ning vastutuse ja kahjude kompenseerimise protokollide ratifitseerimine Baseli konventsiooni raames.

Kaevandamise korraldamine ja jätkusuutlik areng

72. Mineraalid on arenguks vältimatult vajalikud. Kaevandamine võib anda oma osa vaesuse likvideerimise, toimides majanduskasvu mootorina ja parandades elatustaset. Teisest küljest on kaevandamine arenguriikides kaasa toonud mitmeid keskkonnavalaseid kohustusi, sotsiaalseid pingeid ja kultuurilisi probleeme. Kaevandamisest saadav kasu vajab veel eriti arenguriikides täielikku realiseerimist.

73. Jätkusuutlikum kaevandamine nõuab: tugevat, läbipaistvat ja eetilist juhtimist, asjakohaseid seadusi ja regulatsioone; koolitatud valitusametnikke, kes suudavad seadusi ja regulatsioone jõustada, selgeid tulude jagamise eeskirju; juriidilisi meetmeid kaevandamise kahjuliku mõju alla sattunud kogukondade regressiõiguse kasutamiseks. Paljudes arenguriikides puudub vastav institutsionaalne ja tehnoloogiline võimekus.

Edasised suunad

74. Vajalikud on tugevad õiguslikud ja institutsionaalsed süsteemid keskkonnakaitse valdkonnas ning otsuste jõustamine, sh seiresüsteemide ja keskkonnaseisundi hindamiste abil, peaks olema prioriteediks. Tugevasti tuleks motiveerida projektieelse strateegilise hindamise läbiviimist (sh majanduslikud, sotsiaalsed, keskkonnaalased ja tehnoloogilised aspektid).

75. Maa taastamine pärast kaevanduse sulgemist jääb paljudes riikides probleemiks keskkonnaalaste kohustuste ja sotsiaalsete probleemide tõttu.

76. Vaja on tagada kõikide huvirühmade, sh kohalike kogukondade, põlisrahvaste ja eriti naiste, osalemine kogu kaevandamis-tsükli jooksul, alates kaevandamiseeskirjade koostamisest ja avalikest aruteludest enne projekti algust,

77. On vaja parandada kaevurite ja nende kohalike kogukondade töö- ja elutingimusi. Ellu tuleb rakendada ILO normid. Vajalikud on õiguslikud ja kohtulikud mehhanismid mittejätkusuutlikest kaevandamistavade tulenevate surmajuhtumite, tervisekahjude ja kahjulike majandusmõjude kompensatsiooninõuete käsitlemiseks. Vaja on tegelda kaevandustes töötavate laste probleemiga, kaitstes samal ajal sissetulekuid.

78. Käsitsi kaevandamise ja väikekaevanduste (ASM) sektor vajab teenimisvõimaluste parandamiseks tehnilist ja finantsabi, millega samal ajal kaitstakse keskkonda. Vaja on haridus- ja teadvustamisprogramme ning muid mehhanisme, näiteks: stiimulid registreerimiseks; ASM toodete turgude arendamine; kohaliku lisandväärtuse loomise edendamine; laiendatud teabeleviteenuste pakkumine ASMidele. Julgustada tuleks majanduse mitmekesistamist sõltuvuse vähendamiseks kaevandamisest.

79. Vaja on suuremat pühendumist ka mäetööstusettevõtete poolt, et võtta kasutusele puhtamad tehnoloogiad, vähendada keskkonnamõjusid ja võtta arvesse keskkonnakohustused läbi kogu kaevandamisprotsessi. Valitsused võiksid tugevdada ettevõtete sotsiaalse vastutuse nõudeid ja mäendussektori võimekust. Firmad peavad leidma ja koolitama mäetööstuse jaoks kohalikke inimesi. Riiklike ja rahvusvaheliste mäenduseseeskirjadega võiks sellised kohustused ametlikuks muuta. Ettevõtte sotsiaalset vastutust tuleb rakendada kõikidel erinevatel kaevandamise etappidel ka pärast kaevanduse sulgemist.

80. Vaja on rahvusvahelisi suuniseid, et aidata riikidel välja töötada ja ellu rakendada seadusandlikud raamid ning eriti maavaradega seotud seaduseelnõud ja mäenduseseeskirjad koos juhustega tulude jagamise kohta.

81. Tuleb tugevdada rahvusvahelist juhtimist suurema läbipaistvuse saavutamiseks. Ühinenud Rahvaste Organisatsioon võiks esitada heade valitsemistavade suunised kõikide mäetööstuse tasandite jaoks. Tuleks tugevdada kaevandustööstuste läbipaistvuse initsiatiivi (EITI) ja sertifitseerimissüsteeme kaevandussektoris.

82. Kaevandamine vajab tugevamat seiret rahvusvahelisel tasemel tasakaalustatud struktuuri kaudu, mis hõlmab kõiki osapooli. Vaja on sõltumatut seireorganit uraani kaevandamise jälgimiseks. ÜRO võiks välja töötada ülemaailmse õigusakti uraanijäätmete puhastamiseks, mida rahastavad kaevandusfirmad.

83. Arenenud riigid peaksid toetama arenguriikide pingutusi mäetööstuse jätkusuutliku arengu suunas. Rahvusvaheliste organisatsioonide ja huvitatud riikide, aga ka regioonide vahel tuleks luua partnerlused. Arenenud riikidest arenguriikidesse toimivate tehnoloogiarsiirete ja suutlikkuse suurendamise raames võiks kaaluda järgmist: kaevandamisega tegelevate riiklike institutsioonide tehnilise suutlikkuse tugevdamist; riiklikul ja regionaalsel tasemel suutlikkuse tugevdamist firmadega

lepingute sõlmimisel, lepingute haldamisel, kaevandamisest saadavate tulude haldamisel ning osalusprotsesside organiseerimisel; riikide toetamist geoloogiliste uuringute läbiviimisel ja kaevandusandmete kogumisel; suuremaid investeeringuid uurimistöösse ja teadussuutlikusse ning suutlikkuse suurendamise toetamist teaduse ja tehnoloogia valdkonnas; mäendusosalase hariduse ja koolituse kaasajastamist, näiteks arenguriikide ja arenenud riikide koostöös organiseeritud tehnilise hariduse ja koolituse kaudu, mis sisaldaks ka jätkusuutliku arengu põhimõtteid; teadmiste, teadusuuringute, keskkonna-alaste ja kaevandamisjärgsete heade tavade vahetamist.

Jätkusuutlik tootmine ja tarbimine: säästva tarbimise ja tootmise programmide kümneaastase raamistiku suunas

84. Säästlik areng nõuab põhimõttelisi muudatusi tootmise ja tarbimise mudelites. Majanduskasvu ja loodusvarade kasutamise ning keskkonnaseisundi halvenemise eraldamise järele on tungiv vajadus. Määrava tähtsusega on tootmis- ja tarbimismudelite keskkonnamõjude minimeerimine. Areng peab kulgema jätkusuutlikumat rada mööda, tähtsustades asjakohaselt maakera ökosüsteeme ning nende panust inimeste heaolusse.

85. Kümne aasta plaani eesmärgiks on toetada riiklike ja regionaalseid algatusi jätkusuutliku tarbimise ja tootmise saavutamiseks ning see peaks andma oma panuse ühise visiooni teostamisele ühisest heaolust ja inimarengust meie planeedi võimaluste piires arenenud riikide juhtimisel.

Kümneaastase raamlepingu (10YFP) täitmine Vajalike muudatuste teostamiseks peaks kümne aasta plaan olema ambitsioonikas ja kasutuskõlblik, selle eesmärgid, edusammude mõõdikud ning mehhanismid ja vahendid elluviimise toetamiseks üheselt mõistetavad.

87. Paljud delegatsioonid rõhutasid vajadust 10YFP väljatöötamisel toetuda viimasel ajal Marrakechi protsessi raames kujundatud riiklikele, alamregionaalsetele ja regionaalsetele strateegiatele. Marrakechi protsess peaks jääma oluliseks dialoogi ja koostöö foorumiks.

88. 10YFP tuleks lülitada laiemasse ÜRO süsteemi ning see peaks toetuma tõsisele teadusele ja tehnikale, kaasa arvatud ÜRO ressursitõhususe rahvusvaheline tööühm.

89. 10YFP peab tegelema lünkadega ja probleemidega, mis arenguriikidel on seoses säästva tarbimise ja tootmisega, nimelt säästva tarbimise ja tootmise tegevuste kindla rahastamisega, koolituse ja suutlikkuse suurendamise ning puhaste tehnoloogiate siiretega. Tunnustada tuleb ka kohalike ja traditsiooniliste teadmiste väärtust säästva tarbimise ja tootmise eesmärkide täitmisel.

90. Tõstatati koostöö tähtsus tööstustega, et edendada ettevõtete sotsiaalset vastutust ning võtta kasutusele jätkusuutlikud tootmisviisid, k.a. rohelise tööstuse algatused nagu riiklikud puhtama tootmise keskused.

91. 10YFP peaks olema kooskõlas Johannesburgi tegevuskavaga, tunnustades ühiste, kuid diferentseeritud kohustuste põhimõtet, toetades jõupingutusi vaesuse likvideerimiseks ning andes oma osa ausa ja õiglase kaubandussüsteemi toimimiseks.

92. 10YFP jätkuvaks arendamiseks tänase päeva ja CSD19 vahelisel perioodil tegid paljud delegatsioonid ettepaneku korraldada enne IPM toimumist istungitevaheline kohtumine 10YFP edasiseks arutamiseks. Delegatsioonid tegid ettepaneku 10YFP ajutise avatud tööühma loomiseks ÜRO juures.

93. Ülemaailmse raamistiku loomisele tuleb kõige rohkem kasuks koostöö kodanikuühiskonnaga. Kõik olulised rühmad peavad kaasa aitama, et eraldada

majanduskasv loodusvarade kasutamisest ja keskkonnamõjudest ning saavutada säästev tootmine ja tarbimine.

94. 10YFP vajab tõhusat rakendusstruktuuri. Kümneaastase raamistiku võimalikud elemendid

95. 10YFP peab pakkuma kasutajasõbraliku platvormi teadmiste ja kogemuste vahetamiseks säästliku tootmise ja tarbimise osas kõikidel tasemetel ja üle maailma, samuti ka vaba juurdepääsu säästliku tootmise ja tarbimise toetamiseks vajalikele vahendikomplektidele.

96. Valitsused peavad võtma juhtrolli jätkusuutlikku tarbimist ja tootmist soodustava keskkonna loomisel. Poliitilised lähenemisviisid erinevad vastavalt siseriiklikele ja kohalikele oludele, sisaldades sobivad kombinatsiooni juriidilistest ja regulatiivsetest vahenditest, ressursside väärtustamisest ja majanduslikest vahenditest ning vabatahtlikest algatustest. Muud põhilised vahendid säästliku tootmise ja tarbimise suunas liikumisel on elutsükli meetod, integreeritud ruumiline planeerimine ja investeeringud rohelistesse ehitistesse, transporti ja tehnoloogiatesse.

97. 10YFP peab looma stiimulid ja toetama riike ning muid osalejaid erinevate vahendite ja meetodite kasutamisel, mille kasulikus säästliku tootmise ja tarbimise edendamisel on tõestust leidnud, kaasa arvatud jätkusuutlik hankeprotsess, puhtama tootmise juhised ja meetodid, rohelised ehituseeskirjad ja -normid, jätkusuutliku ressursikasutuse meetmed, elektritootmise nõudluspõhine juhtimine, fossiilkütustele antavate subsiidiumite vähendamine nn sissesöötmissmaksude abil, ülitõhusate tarbekaupade väljatootamine, ökomärgised, reklaamiala tegevusjuhendid, teadlikkuse tõstmise kampaaniad ja jätkusuutliku tarbimise ja elustiilide õpetamine.

98. Vahendite rakendamiseks prioriteetsed sektorid on muuhulgas: elamud ja ehitised, transport, toiduainetööstus ja põllumajandus, väikeettevõtted, energia ja veekasutuse tõhusus, IT sektor, jäätmekäitlus ja jätkusuutlik turism.